

βασιλεύω

βασιλεύω, ρ. [<αρχ. βασιλεύω <βασιλεύς], βασιλεύω. **1α.** κυριαρχώ, επικρατώ απόλυτα: «μέσα στη νύχτα βασίλευε νεκρική σιωπή || μετά τις τελευταίες δολοφονίες τρόμος βασιλεύει πάνω απ' την πόλη».. **β.** κυριαρχώ, επικρατώ στην κοινωνική, οικονομική, πολιτική ή καλλιτεχνική ζωή ενός τόπου: «όσο καιρό βασίλευε, δε μιλούσε σε κανέναν και, τώρα που ξέπεσε, έμεινε χωρίς φίλους». **2.** κλείνω τα μάτια μου από εξάντληση ή νύστα: «με τα ξενύχτια που κάνει, μόλις καθίσει κάπου, βασιλεύει αμέσως». **3.** κλείνω τα μάτια μου μια για πάντα, πεθαίνω: «λίγο πριν βασιλέψει, τους έδωσε την ευχή του». (Λαϊκό τραγούδι: *τάχα, τι να ζήλεψαν στα χλωρά σου μάτια που γιομάν τ' απόβραδο γλύκα πρωινή; Κι ήρθαν και **βασίλεψαν** τα βαθιά σου μάτια κάποιο Σαββατόβραδο στην Καισαριανή*).·

- *βασίλεψαν τα μάτια του*, βλ. λ. *μάτι*·

- *βασίλεψε το άστρο του*, βλ. λ. [άστρο](#)·

- *διαίρει και βασίλευε*, να προκαλείς διχόνοια, διχασμό στους άλλους, για να μπορείς να κυριαρχείς, να τους εξουσιάζεις πιο εύκολα: «το διαίρει και βασίλευε είναι μια συνταγή από αρχαιοτάτων χρόνων || ο πρώτος διδάξας του διαίρει και βασίλευε ήταν ο Δαρείος ο Α΄, δόγμα που τελειοποίησε αιώνες αργότερα ο Μακιαβέλι και εφάρμοσε στην πράξη ο Αυστριακός Κλέμενς Μέτερνιχ»·

- *ζει και βασιλεύει*, βλ. λ. [ζω](#)·

- *στους τυφλούς βασιλεύει ο μονόφθαλμος*, βλ. λ. [τυφλός](#)·

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας